

PETRE I. CRĂCIUNESCU

ÎN AMINTIREA PICTORULUI CONSTANTIN ILIESCU

★

Vatra de cultură și civilizație a Vâlcei a dat fii de seamă poporului român, între care la loc de cinste stă pictorul Constantin Iliescu. Descendent dintr-o familie de rămnicieni, vede lumina zilei la 20 martie 1899, într-o modestă

căsuță de pe strada Știrbei Vodă, numărul 123. Al doilea fiu din cei trei băieți ai soților Iliescu a avut o copilărie fericită, în climatul de liniște patriarhală al Râmnicului de altădată. Dealul Capela cu nepătrunsa sa pădure, zăvoaiele de pe malurile riului Olănești, precum și farmecul văii Oltului, au fost motive de atracție pentru copilul înzestrat cu deosebit talent la desen.

Înscris la Școala primară nr. 3, de pe strada Știrbei Vodă, lângă casa părintească, în toamna anului de tristă faimă 1907, dă dovadă de remarcabile aptitudini artistice, bucurându-se de aprecieri din partea cadrelor didactice. Gimnaziul și Școala normală de învățători din Rm. Vâlcea, a le căror cursuri le-a urmat, au fost un mediu favorabil pentru formarea viitorului artist plastic. În timpul studiilor a fost remarcat de către cunoscutul profesor C. D. Mihăilescu, sculptor și desenator, autor a numeroase opere de artă : statula „Renașterea României“ din Grădina Zăvoiu, bustul domnitorului Constantin Brâncoveanu, ș.a., luându-l sub directa lui îndrumare.

Acumulările artistice și compoziționale însușite în anii de studii, i-au permis ca după absolvirea Școlii normale să deschidă o expoziție personală de pictură în orașul natal. Lucrările tinărului pictor, constând din : peisaje, flori, portrete și compoziții s-au bucurat de un interes deosebit din partea publicului vâlcean.

După terminarea serviciului militar, în toamna anului 1922, a fost numit învățător în satul Aurești, comuna Zevideni, județul Vâlcea, un sat cu locuri pitorești, situat pe malul drept al riului Olt.

Policromia dealurilor învecinate, cunoscutele podgorii drăgășenene, farmecul zăvoaielor și a apelor Oltului, viața zbuciumată a țăranului român și copilăria plină de privațiuni a elevilor săi, au fost motive puternice de inspirație pentru învățătorul-pictor.

Din acea perioadă datează lucrări remarcabile : peisaje, flori de pădure și mai ales portrete, o specialitate a lui C. Iliescu. Munca de identificare a tablourilor pictate este îngreuiată de faptul că artistul nu și-a dat lu-

crările, multe dintre ele fiind integrate în epocă prin analogii și informații primite de la membrii familiei sau de la prietenii pictorului. Dintre lucrările din acea epocă ni s-au păstrat: „Zgribuliții“ (ulei pe carton, $0,550 \times 0,750$), reprezentând doi elevi, un băiat și o fetiță, pe fața cărora citești sbucium, durere, sărăcie, în același timp o undă de lumină și încredere în viitor, voință și curaj în lupta pentru existență: „Portret de fetiță“ și „Portret de băiat“, în care sînt surprinse stări sufletești deosebite: resemnare pe figura blîndă și duioasă a fetiței, cu toată starea jalnică a îmbrăcămintei sale, iar pe chipul băiatului citești încordare și interes în fața unei cărți.

Pentru completarea cunoștințelor de specialitate, după doi ani se retrage din învățămînt și se înscrie la Academia liberă de pictură din București, unde a lucrat sub îndrumarea maeștrilor Gh. Petrașcu și A. Verona. În toamna anului 1925, deschide o expoziție personală de pictură în București, pasajul Imobiliara, lucrările sale marcînd progresul artistic la care ajunsese pictorul vâlcean. Tematica aleasă cu grijă, culorile calde, perfecțiunea liniilor, desenul corect, au fost calități pentru care publicul le-a admirat, iar specialiștii i-au prefigurat un destin aparte în artele plastice românești.

În perioada următoare, stăpîn acum pe ecuațiile meșteșugului, Constantin Iliescu desfășoară o activitate laborioasă, deschizînd expoziții la Craiova, în anul 1927, cînd este primit membru în cercul „Pictorilor olteni“, la Râmnicul Vâlcea, în anul 1929, expozițiile fiind încununată de succes, fapt care a făcut ca unele instituții locale și diferite persoane particulare să-i achiziționeze cea mai mare parte dintre lucrările expuse. Din această perioadă cunoaștem următoarele creații: „Flori de pădure“ (nedatat, ulei pe carton, $0,670 \times 0,495$), „Peisaj de pe strada Știrbei Vodă“ (nedatat, ulei pe carton, $0,720 \times 0,520$) și „Portret de fată“ (nedatat, ulei pe carton, $0,360 \times 0,500$). Diferite ca motive de meditație, lucrările păstrează personalitatea autorului: Un buchet de clopoței, flori neprihănite ale pădurii se răsfață într-o oală țărănească de lut, impresionînd prin culoarea lor de un albastru diafan, ca zările îndepărtate și senine ale cerului; peisajul citadin al străzii natale capătă personalitate prin definiția arhitecturii specifice într-un mediu incandescent de primăvară tîrzie, în timp ce portretul de fată se constituie un experiment reușit de lucru.

Doritor de a-și lărgi orizontul artistic, în anul 1930 pleacă la Paris, unde timp de un an vizitează muzee, pinacoteci și ateliere personale de pictură. A stat îndelung în fața operelor maeștrilor clasici ai renașterii, a cunoscut curente și reprezentanți de seamă ai picturii veacului său, aflați în capitala Franței.

În drumul de înapoi spre țară a vizitat centrele artistice din sudul Franței, trecînd apoi în Italia, la Veneția și la Florența, unde a avut fericita ocazie să cunoască minunatele comori de artă din acele orașe.

Merită subliniat faptul că în timpul acestor călătorii de studii nu a fost subvenționat de nimeni din țară, asigurîndu-și existența din vânzarea tablourilor pictate în acel timp.

Reîntors în țară, fără a se lăsa influențat de curente intîlnite în Occident, pictorul Constantin Iliescu exprimîndu-și propria conștiință estetică, bazată pe realism și tradiție românească, desfășoară o bogată activitate artistică, timp de aproape o jumătate de veac. Lucrările realizate în

această perioadă, peisaje în care a înortalizat diferite imagini ale cotidianului, flori, naturi statice, compoziții și portrete, pot fi regăsite în colecții de stat și la colecționari particulari în multe localități din cuprinsul țării. Se merită subliniat faptul că, Muzeul județean Vâlcea, Secția de artă plastică, posedă o bogată colecție, cuprinzând 36 de tablouri semnate Constantin Iliescu.

Deceniul al patrulea al veacului nostru constituie o epocă plină de împliniri artistice pentru pictorul vilcean. El expune lucrări la saloanele oficiale din București și organizează expoziții personale la Rm. Vâlcea, Pitești, București, Craiova, și în alte localități. Alături de alți colegi de breaslă a participat la lucrările de restaurare a picturii unor așezăminte bisericesti, cunoscute fiind realizările de la Biserica din Orlești-Vâlcea, Biserica Sf. Ioan din Rm. Vâlcea și la Schitul Cetățuia.

În timpul celui de-al II-lea război mondial, în luptele pentru eliberarea Transilvaniei de nord, pictorul fiind mobilizat în armata română, ca ofițer în rezervă, a fost luat prizonier de trupele germane și internat în lagărul de la Wüsstrau, în Germania. La înapoierea din captivitate a adus unele tablouri, realizate cu mijloace modeste și în condiții de lagăr.

Ultimele decenii ale vieții pictorului sunt marcate de noi împliniri pe tărîm artistic. În anul 1954 a fost ales membru al Fondului Plastic al R.P.R., conform Deciziei nr. 324, din 2 februarie 1954.

Ochiul scrutător al artistului a surprins nu numai forma și culoarea, dar și perspectiva, tablourile sale care redau ipostaze și fapte ale Râmnicului de altădată, au o deosebită funcție documentară.

Lucrarea „Casa Anton Pann” (nedată, ulei pe carton, 0,505×0,730), surprinde poziția spațială a casei-muzeu dintr-o vreme acum apusă.

Policromia culorii și atmosfera rustică a casei bătrânești unde s-a născut și a trăit pictorul este redată în tabloul „Casa pictorului”, (nedat, ulei pe carton, 0,500×0,400). Din aceeași zonă a orașului se mai păstrează unele tablouri reprezentînd un colț din vechiul parc Zăvoiu cu moara Avrămescu, case vechi chircite la umbra dealului Capela și diferite peisaje de primăvară, vară și toamnă, ale ținuturilor vâlcene.

Constantin Iliescu face parte din acea categorie de artiști plastici care au dus pînă la perfecțiune tehnica realizării portretului. Aria modelelor sale este largă: chipuri vii întrebătoare din lumea celor mici, a țăranilor săraci și trudiți și a altor tipuri sociale. Prin forța talentului său a încercat să redea fidel figura umană, reușind în același timp, să dea viabilitate stărilor sufletești ale modelului.

În autoportrete s-a regăsit pe sine însăși în diferite ipostaze, în diferite proiecte de lumină, ceace dovedește o mină de mare artist și o deosebită cunoaștere a meșteșugului. Din această categorie de lucrări se remarcă: „Autoportret din tinerețe” (1922, ulei pe carton, 0,350×0,250), „Autoportret în fața lămpii” (1934, ulei pe carton 0,680×0,500), „Autoportret cu paleta și pensula” (1963, ulei pe carton, 0500×0,650) și altele de aceeași factură.

Interferențele dintre om și natură, filtrate prin sensibilitatea artistului, lipsa unor accente violente, contrastante, grija pentru a reda frumu-

Casa pictorului.

Autoportret, în fața lămpii, 1934.

sețea și farmecul mediului exterior, mesajul umanist al lucrărilor fac din omul Constantin Iliescu un artist militant, angajat în a sluji cu cinste și demnitate epoca în care a trăit.

Pictorul s-a stins din viață la 24 iulie 1980, însă opera sa a rămas o moștenire de preț pentru generațiile de astăzi și cele de mâine, o contribuție de seamă la patrimoniul cultural artistic al județului Vâlcea.

Ne-am propus în acest studiu să prezentăm — pe scurt — viața și opera celui care a fost pictorul Constantin Iliescu. Integrarea în mișcarea artistică românească și legăturile sale cu diferite curente și școli se poate face numai după o cercetare minuțioasă a vastei sale opere realizate de-a lungul a peste șase decenii de activitate, lucrările sale fiind răspândite în întreg spațiul românesc.

EN SOUVENIR DU PEINTRE CONSTANTIN ILIESCU

RÉSUMÉ

Par son oeuvre artistique, Constantin Iliescu a enrichi les arts plastiques de Vâlcea. Artist parfait, Constantin Iliescu a fait revivre sur ses toiles de nombreuses images de son pays natal, des faits et des hommes de cette région de la Roumanie.

Présentant l'oeuvre et la vie d'un grand artiste, l'auteur présente en même temps une part du trésor que l'artiste nous a généreusement légué — une grande contribution au patrimoine culturel de Vâlcea.